

Ipolynyék visszacsatolása 1938-ban

Ipolynyék községet 1938. november 9-én csatolták vissza az Anyaországhoz, vagyis Magyarországhoz. Itt a faluban csehszlovák katonák voltak elszállásolva, hogy védjék a magyaroktól a területet, de mivel Németország közbelépett, puskalövés nélkül kellett kivonulnia és átadnia a falvakat a Csehszlovák Hadseregnek, többek között Ipolynyéket is.

Az átadás a következőképpen történt:

Az előző napokban már az Órhegyen lévő filagóriára (tüzérségi megfigyelőre) a falusiak kitették a magyar zászlót. Ez a felszabadulás előtt 2-3 nappal történt. Aztán a csehek a zászlót letépték és magyar kiabálások követték ezt. Elérkezett november 9-e. Reggel 7 órától a falu népe, fiatalja, nagyja, öregje magyar kokárdákkal, díszmagyarban, a lányok magyar népviseletben két sorba felsorakoztak a Kőhíd elejére. Ott várták a magyar honvédeket, a felszabadító hadsereget. A csehszlovák tisztek – egy őrnagy, egy alezredes és a delegáció – végig mentek a falun, átmentek a Kőhídon és elfordultak Inám község felé. Inámtól jöttek a magyar csapatok és ott a Feles dombnál történt a hivatalos átadás. Ez abból állt, hogy kiszállt a két cseh tiszt – ott már Székely főhadnagy várta két szakasszal és akkor bemondták, hogy Ipolynyék községet átadom Önöknek. Az autó odafelé még a csehszlovák zászlóval ment, de visszafelé már fehér zászlóval jött.

8-9 óra körül megjelent a felszabadító két szakasz magyar honvéd Székely János főhadnagy vezetésével. Amikor ezt a falu meglátta, a kereszteződéstől a Kőhídig – akkor már nem kiabáltak, hanem üvöltöttek a boldogságtól az emberek. Éljen a Magyar Hadsereg! A honvédek teherautóin a következő felirat volt: „*Észak felé menetelünk, testvéreink hívnak, megyünk!*” Előzőleg díszkaput állítottak a Kőhíd elején és az volt ráírva: „*Isten hozott magyar testvér!*” A lányok virágokat szúrtak a honvédek puszkacsövébe.

Az ünnepély a Szentháromság szobor körül volt. A falu népe és a két szakasz honvéd beérkezett a Szentháromság térre, ott volt a díszelőadás és a díszbeszéd. Ott aztán a falu főjegyzője beszélt a honvédekhez, a honvédtiszt a falu népéhez szólt. Attól a pillanattól kezdve, amikor ott aláírták a dokumentumokat, Ipolynyék község felszabadult felvidéki falu lett. Aztán ebéd volt a kultúrházban, este pedig mulatságot rendeztek a faluban. Az ipolyhídvégi cigánybanda játszott, táncolt mindenki, aki csak bírta emelni a lábát, a honvédek is ott voltak reggelig. A honvédek itt aludtak, itt voltak még két napig, utána ment a felszabadítás Gyürki község felé.

Mivel Ipolynyéken már a monarchia alatt is volt csendőrőrs, csendőrlaktanya, az I. Csehszlovák Köztársaságban is voltak itt csendőrök. A honvédek után 12 kakastollas csendőr érkezett a parancsnokukkal a faluba átvenni az irányítást és ezzel Ipolynyék község felszabadítása véget ért.

Azt az örömet, azt az odaadást, azt a jószágot, amit a honvédek és a csendőrök is adtak, amit a falu népe átélt a következő napokban is, az valami csodálatos volt.

Egyszer és mindenkorra megszabadultak a csehektől. Az országhatár ezen a részen Szlovákia és Magyarország között a Csali-völgyön húzódott felfelé. Kezdődött a magasmajtényi /Hrušov/ hídnál és Csalon /Čelovec/ végződött. Az Egres patak volt a határ. A határ bal oldalán a szlovákok legeltettek vagy kapáltak, pár méterre tőle, a határ jobb oldalán a magyarok művelték a földjeiket a Csali-völgyben. A két nemzet

között csak egy pár méter volt. Oda jártak cigarettát csempészni a „rusai tótoknak” (ahogy a nyékiek hívták őket), kellett a magyar cigaretta, a Simfónia, helyébe csokoládét adtak. Mivel konkrét határ volt, Ipolynyéken meg kellett alakítani a határőrséget. Itt az Ádám-házban lettek elhelyezve a határvadászok. Kb. 20 határvadász, Balázs szakaszvezető parancsnoksága alatt, akik vigyázták a magyar határt.

Még a felszabadulás előtt pár nappal történt a következő érdekes esemény: *„Halljuk a magyar nótát, a magyar himnuszt, magyar szentes énekeket és látjuk, hogy Rusóról (Magasmajtényből) kb. egy olyan 60 szlovák, Morvai pappal az élen, hozzák le a magyar zászlót, az embereken keresztbe kötött magyar szalagokkal jöttek be Ipolynyékre, amikor még itt a cseh csendőrök voltak, ez egy pár nappal a felszabadulás előtt volt. A rusai delegáció Morvai pappal az élen, aki egyedüli magyar volt köztük, azzal a szándékkal érkezett, hogy Rusó községet is csatolják Magyarországhoz (meg kell jegyezni, hogy szintizsta szlovák községről volt szó). Akkor az történt, hogy a cseh szakaszvezető néhány katonával leugrott a teherautóról, és elvették a szlovákoktól a magyar zászlót, leszaggatták róluk a magyar szalagokat és feldobálták a teherautóra. Visszaparancsolták őket, így a szlovák emberek visszamentek Rusóra.”*

Hogy miért szerettek volna Magyarországhoz tartozni? Rusó község olyan messze esik Korponától, hogy oda eljutni akkor nagyon nehéz volt. A község igazi központja Ipolynyék vagy Ipolyság volt. De a legfontosabb abban az időben, az ipolynagyfalusi modern gőzmalom volt. Ide hordták a gabonájukat őröltetni és ez a rusaiaknak létfontosságú volt.

Ahogy megalakult a jegyzőség, itt volt a falu bírója, segédjegyző, adóhivatal, így a falu vezetősége átvette a hatalmat. Mindenki új igazolványt kapott, mindenkit új szellemiség hatott át, a magyarság tudata még jobban beépült a felvidéki magyarokba, minden rosszat elfelejtve. A közbiztonságra vigyáztak a csendőrök, a közbiztonság százszázalékos volt.

Az iskola működött, az iskolában magyar zászlók, szavalták a Petőfi verseket, a magyar nemzet nagyjaival, hőseivel ismerkedtek meg a diákok. A magyar tanítók jól felkészítették a diákokat. A tankönyvekbe a következő volt beleírva:

„Csonka Magyarország nem ország – Nagy-Magyarország mennyország!”

Adatközlő :

Tóth Mihály, 1928-as születésű ipolynyéki lakos, nyugalmazott tanító

Nagy Sándor, 1922-es születésű ipolynyéki lakos

Szerző neve: Koháry Levente 9. osztályos tanuló

Illusztráció készítői: Homolya Lara és Valent Léna 3. osztály

Felkészítő tanár: Molnár Tamás, Nagy Teréz